

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.Ketab.ir

محمدي نژاد، علیرضا، ۱۳۵۶ -
 درسنامه احکام عمومی / تألیف علیرضا محمدی نژاد : ویرایش و تدوین آموزشی عبدالرضا مهاجر.
 قم : حوزه علمیه قم ، مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران ، مرکز نشرهاجر ، ۱۳۹۷ .
 ۱۲ ص .
 ۲۳۳۰۰۰ ریال 7-191-378-600-978
 فنیبا
 مسلسل : 1171 / فقه جعفری / راهنمای آموزشی (متوسطه) * Islamic law, Ja'fari / Study and
 Secondary (teaching) فقه جعفری / رساله عملیه / پرسش ها و پاسخ ها (متوسطه) * / Islamic law
 Secondary (Questions and answers) / Ja'fari / Handbooks, manuals, etc /
 مهاجر، عبدالرضا، ۱۳۴۹ / حوزه علمیه قم . مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران . مرکز نشرهاجر
 Hozeh Elmīyeh Qom . Center management Hozeh Elmīyeh sisters . Centre Publications
 hajar
 BP۱۴۷/۷/م۳۵۴ ۱۳۹۷
 ۲۹۷/۳۴۲۰۷۶
 ۵۳۲۷۳۸۵

درسنامه احکام عمومی

تألیف:	علی رضا محمدی نژاد
ویرایش و تدوین آموزشی:	عبدالرضا مهاجر
تألیف و صفحه آرایی:	میثاق عینی خراسانی
عکاسی:	محسن آقاجانی
ناشر:	مرکز نشرهاجر
(واحد ۱) به مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران	
نوبت چاپ:	اول / تابستان ۹۷
چاپخانه:	زلال کوثر
تعداد صفحه و قطع:	۲۱۴ / وز ۱۰
شمارگان:	۲۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۳۳۰۰۰ ریال
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۱۹۱-۷

مرکز نشرهاجر

دفتر قم: بلوار معلم، مجتمع ناشران، واحد ۱۱۴

تلفن دفتر مرکزی: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ فروشگاه: ۳۷۸۴۲۵۴۴

پیامک: ۱۰۰۰۳۱۰۱۵

درگاه اینترنتی: hajar.whc.ir پست الکترونیکی: hajar@whc.ir

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

۱۱	درس اول. فراگیری و شناخت احکام شرعی
۱۷	درس دوم. آشنایی از شایسته تکلیف و احکام تقلید
۲۳	درس سوم. آشنایی با علمیه راه تشخیص علم
۲۹	درس چهارم. فتوا و استیضاح
۳۵	درس پنجم. طهارت
۴۱	درس ششم. آشنایی با نجاسات
۴۹	درس هفتم. آشنایی با احکام نجاسات
۵۵	درس هشتم. مَطَهَرَات
۶۳	درس نهم. آشنایی با احکام آب‌ها
۷۱	درس دهم. آشنایی با مطهرات (زمین و آفتاب)
۷۹	درس یازدهم. آشنایی با مطهرات ۲ (استحاله، انتقال و اسلام)
۸۵	درس دوازدهم. آشنایی با سایر مطهرات
۹۱	درس سیزدهم. احکام دستشویی رفتن (تَخْلٍی)
۹۲	درس چهاردهم. آشنایی با شرایط وضو
۱۰۵	درس پانزدهم. آموزش وضوی ترتیبی
۱۱۱	درس شانزدهم. احکام وضو (برای چه کاری وضو بگیریم)
۱۱۷	درس هفدهم. آشنایی با شرایط و چگونگی غسل
۱۲۳	درس هجدهم. غسل حیض و احکام آن
۱۲۹	درس نوزدهم. احکام ویژه پریود (حیض)

تفسیرو

۱۳۵	درس بیستم. کارهایی	ممنوع حرام است
۱۴۱	درس بیست و یکم. استحاضه	
۱۴۷	درس بیست و دوم. احکام استحاضه	
۱۵۳	درس بیست و سوم. نفاس	
۱۵۹	درس بیست و چهارم. تیمم	
۱۶۵	درس بیست و پنجم. احکام تیمم (چیزهایی که تیمم بر آن صحیح است)	
۱۷۱	درس بیست و ششم. مقدمات نماز (وقت)	
۱۷۷	درس بیست و هفتم. وقت نمازهای شبانه روزی	
۱۸۳	درس بیست و هشتم. قبله	
۱۹۱	درس بیست و نهم. مقدمات نماز (لباس نمازگزار)	
۱۹۷	درس سیام. مکان نمازگزار	
۲۰۳	درس سی و یکم. اذان و اقامه	
۲۰۹	درس سی و دوم. احکام مسجد	

پیشگفتار

دغدغه‌های همیشگی^{۱۱۰} من متعمد در طلاب و فضیای دلسوز نسبت به اصلاح و غنا بخشی کمی و کیفی شیوه‌ها، متون و نحوه‌های آموزش، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین متون بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد. منزلت و رفعت و جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از آنها، گرانسنگ و ذخایر ارزشمند متون قویم، از صلحای سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها، بناب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و دقت و تأمل شایسته مبذول شو... همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسئولیت متوابعان و مسدیان امر آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه افزون می‌سازد تا به صورت مستمر، ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت دمارند.

از این رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران بر اساس ضرورت‌ها و نیازهای یادشده به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و ده‌ها جلد کتاب درسی را طراحی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند تلاش کرده‌ایم با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند بر جای مانده از عالمان گذشته، با کاربرست تکنولوژی آموزشی و استانداردها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف حوزه‌های علمیه خواهران، در چهارچوب برنامه‌ها و سرفصل‌های مصوب و سطح علمی و به حسب نیازهای مخاطبان ارائه کنیم. در پیمودن این مسیر بلند و طولانی به مساعدت و ارائه انتقادات و پیشنهادهای همه جانبه استادان، صاحب‌نظران، مدیران و طلاب محترم نیازمندیم.

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

انجام دستورات عملی اسلام همان چیزی است که در روایات ما از آن با واژه تقوا یاد می‌شود و برای ایجاد انگیزه هزاران روایت و واژه و داستان و حکایت در آیات و روایات به چشم می‌خورد. جامعه‌ای که احکام ندارد، در واقع جامعه‌ای بی قانون است و اگر هم قانون دارد، برخلاف مصالح انسان است. ما معتقدیم خدای قادر متعال با وضع قوانین زیبای دینی خواسته است دنیا و آخرت بشر را تأمین کند و زندگی امن و آرام، برای او رقم بخورد. و بشر روز به روز با دور شدن از این مسیر رو به گرفتاری و مشکلات در حرکت است، غافل از آنکه تا وقتی با خدای مهربان خود اختلاف دارد باید مشکلات زیادی را تحمل کند.

اما آنچه بشر باید عمل می‌کشد، علم است. ندانستن باعث عمل نکردن است و برای دانستن باید انگیزه ایجاد کرد. سائنس است که در حوزه‌های علمی بزرگانی با استفاده از کتاب (قرآن) و سنت در صدد ارائه محتوای علمی به مردم هستند و زحماتشان بسیار والا و پسندیده بوده است. ما نیز در مقابل این همه اخلاص و تلاش، سر تعالی فرود می‌آوریم و همه را می‌ستاییم، ولی آنچه امروزه و با پیشرفت یر قابل تصور امکانات و علو موضوعات نو پدید آمده و با تغییر شرایط و سطح مخاطبان، باید تلاش‌ها بسیار زیادتر و نوآوری و خردورزی و خلاقیت و قانع کننده باشد.

متنی که پیش روی شماست به سفارش هیأت علمیه خاوران تهیه و تنظیم شد و گامی برای حرکت به سمت زیبایی‌های دین می‌باشد. در این نوشتار سعی کرده‌ایم با زبانی ساده، روشن و دور از اصطلاحات پیچیده فقهی (با رعایت استانداردها و تکنولوژی آموزشی) یک سواد پایه از مؤلفه‌های دیداری و تصاویر آموزشی، بهره‌گیری از منابع دست اول و معتبر، ارائه موضوعات جدید، بیان مثال‌های متنوع و تطبیق حکم بر مصادیق، قواعد کاربردی، بیان حکمت‌ها و زیبایی‌های فقهی و روایی در قالب احکام، مقدمه‌ها و پیش‌سازمان‌های مفید در هر درس، در جهت تحول در کتاب‌های آموزشی احکام، نقشه‌ی یک کیم.

نکاتی با اساتید و دانش پژوهان

۱. این کتاب، جنبه آموزشی دارد و لازم است توسط استاد احکام تدریس شود و شاگردان را به دست خود آن را بیاموزند.

۲. در تمام دروس مطالبی به استاد محول شده و لازم است اساتید مهم‌تر مطالعات جانبی بیش از درس داشته باشند؛ لذا مطالعه و همراه داشتن کتاب راهنمای استاد می‌تواند تا حدود زیادی کار را برای شما

آسان کند و در این کتاب به تفاوت برخی از فتواها در هر مسئله اشاره کرده ایم.

۳. این کتاب برای مقطع دیپلم نوشته شده و سعی شده نسبت به مقطع متوسطه اول از محتوا و مسائل بیش از حد برخورد نداشته باشد که با موضوع فراگیری و شناخت احکام شروع می شود، شرایط تکلیف تقلید بیان می شود، سپس به نجاسات و مطهرات وضو، غسل، تیمم میپردازد و در پایان بایان مقدمات نماز و مساجد خاتمه می یابد.

۴. پرسش میانو در علم دینی به قصد ایجاد انگیزه برای فراگیران است و لازم است اساتید با مطرح کردن این پرسش ها فراگیران را به همکاری در کلاس وارد کنند.

۵. متن اصلی مطابق با فتاوی مقام، نظم رهبری است.

۶. پرسش ها و تمرین ها به گونه ای تنظیم شده که کلاس را به صورت کارگاهی و فعال و جذاب خواهد کرد و گاهی فراگیران را با مسائل مربوط به پیرامونی که موضوع آشنا می کند.

۷. شایسته است طلاب محترم جهت مطالعه آموزش بیشتر احکام، کتاب مکمل درسی را نیز تهیه فرمایند.

۸. اساتید محترم توجه داشته باشند که آموزش مصدوب ان است نه انگیزشی و تدریجی باشد؛ بنابراین تا جایی که امکان دارد برای هر درس و تدریس آن، سناریو و طرح داشته باشید و البته کتاب راهنمای تدریس می تواند کمک خوبی در این زمینه باشد.

در پایان از همه بزرگوارانی که بنده را در تنظیم این مجموعه یاری کرد - به خصوص حجة الاسلام و المسلمین استاد محمد وحیدی که نظارت و بررسی محتوایی این اثر را بر عهده داشتند - برادر بزرگوار جناب آقای عبدالرضامهاجر، که تدوین آموزشی، ویرایش و استانداردسازی شکلی - فنی این اثر همکاری بسزایی داشتند تشکر می کنم و از اساتید محترم و کسانی که این کتاب را مطالعه می کنند تقاضا مندم بنده را از راهنمایی ها و پیشنهادات خود محروم نفرمایند. امیدواریم با شناخت احکام الهی در تمام بخش ها و اجرای آن در زندگی فردی و اجتماعی، اسلام عملی و بینش و رفتار صحیح اسلامی در همه عالم جاری شود.

علی رضا محمدی نژاد ۹۷/۵/۳

میلاد امام علی بن موسی الرضا علیهم السلام